

Een sfeerbeeld uit onze rijke historie

Baden is een welkome sanitaire voorziening!

Vooraf

Het oudere deel van de lezers zal vooral de linker afbeelding (waarin ik bewust het eenheidsnummer heb verwijderd) herkennen. Het jongere deel van de lezers weet niet beter dan dat het verstrekken van douchefaciliteiten een van de vele taken is van 240 Dienstencompagnie. Ik denk dat slechts weinige lezers herinneringen hebben aan de grondleggers en/of hun illustere voorgangers. In deze editie wil ik kort ingaan op de geschiedenis van de opeenvolgende eenheden die vanaf 1945 de eer hebben gehad om te velde douchefaciliteiten aan te bieden als de lokale infrastructuur daar niet in kon voorzien. Deze bijdrage had ik niet kunnen maken zonder gebruik te maken van de archieven van het Bureau Geschiedschrijving die steeds beter toegankelijk worden. Logistieke diensten staan lang niet altijd in de belangstelling, maar ik vond het toch echt nodig ditmaal aandacht te besteden aan een logistiek functiegebied dat een aanzienlijke bijdrage heeft geleverd en zal blijven leveren aan het instandhouden van een hoog moreel. Niet geheel onbelangrijk in de spannende en onzekere tijden waarin wij leven.

Ik wens alle lezers, jong en oud, weer veel leesplezier.

Lkol bd Piet IJntema

Voorgeschiedenis

In het najaar van 1944 neemt een bijzondere Brits/Canadese eenheid: *Mobile Laundry and Bath Unit* haar intrek in de generaal de Bons kazerne in Grave. De geallieerden hebben op dat moment de ervaring dat het bij een opmars door gebied waar een groot deel van de infrastructuur niet meer intact is, toch wel handig (zo niet essentieel) is dat militairen af en toe kunnen douchen en daarbij hun vuile kleren kunnen achterlaten en ruilen voor een schoon uniform. Ik betwijfel of de Koninklijke Landmacht in de Tweede Wereldoorlog al beschikt over een voorganger van het Kenniscentrum Logistiek en een Bureau Lessons Learned. Maar hoe dan ook, op 8 augustus 1945 krijgt de eerste luitenant P. Timmer van de Militaire Administratie in het Transitiekamp in Muiderberg het commando over de Eerste Nederlandsche Militaire Rijdende Wasch- & Badinrichting (1 NMRWB) die vanaf dat moment deel uit maakt van de Dienst van den

Kwartiermeester-Generaal (DKG). In totaal 116 oorlogsvrijwilligers krijgen ter plekke een elementaire opleiding (een soort AMO). Een deel van hen vertrekt in oktober naar Engeland om bij het *Royal Army Ordnance Corps* (RAOC) in Leicester een voortgezette opleiding te volgen. In januari 1946 keren de opgeleide militairen terug naar Nederland en melden zich weer bij hun eenheid die dan in Assen is gevestigd. Omdat de commandant van de *British Army on the Rhine* (BAOR) begin februari het materieel van de eerder genoemde *Mobile Laundry and Bath Unit* ter beschikking stelt, verhuist 1 NMRWB weer terug naar de generaal de Bons kazerne in Grave. Op 22 februari wordt de benaming gewijzigd in 1 Mobiele Wasscherij- en Badeenheid (1MBWE). Omdat dit toch niet lekker 'beekt', heet de eenheid in de militaire volksmond al gauw 1 MoWaBa. De eenheid krijgt de taak steun te verlenen aan het Militair hospitaal dat op dat moment gevestigd is aan de Groesbeekseweg in Nijmegen. Al vrij snel, op 27 april 1946, krijgt de eenheid ook de opdracht om het personeel van drie MoWaBa's (ca. 200 oorlogsvrijwilligers) op te leiden voor inzet in Nederlands-Indië.

Omdat de troepen daar gebruik maken van zogenaamde mandikamers, waar bakken en drums dagelijks worden gevuld met schoon water, zullen de op 4 oktober 1946 vertrokken MoWaBa's (2, 3 en 4 MBWE) nooit belast worden met het aanbieden van mobiele douches. Na drie jaar keren de eenheden terug naar Nederland. Het gebruikte materieel dragen zij over aan het Indonesische leger. 1 MBWE blijft achter in Grave en maakt vanaf 1 november 1946 deel uit van het 1^e bataljon Regiment Uitrustingstroepen (RUT). De basis voor een nieuwe logistieke dienst is gelegd, kun je met de kennis van nu stellen.

De eerste jaren

Hoelang 1 MBWE nog blijft bestaan, is helaas niet na te gaan en dus onduidelijk. In het najaar van 1953 kent de Koninklijke Landmacht in ieder geval wel 102 Intendance bataljon (legerplaats Ermelo) dat onder meer bestaat uit de 110^e Intendance Bad Compagnie en de 113^e Intendance Was Compagnie. Daarbij moet onmiddellijk gesteld worden dat de 110^e Intendance Bad Compagnie, grotendeels mobilisabel is en slechts een paraat peloton kent dat onder bevel staat van de commandant van de 113^e Intendance Was Compagnie. In de archieven zijn nog verslagen (zgn. Ervaringsrapporten) aanwezig van vier oefeningen waaraan het badpeloton in 1954 deelneemt: oefening WELDAM, oefening WIGWAM, oefening ZONNESTRAAL en niet te vergeten de grote oefening BATTLE ROYAL in Duitsland. Daarbij wordt vooral ingegaan op de successen van de 113^e Intendance Was Compagnie. Gelukkig krijgt de 110^e Intendance Bad Compagnie, de moeder van alle

badeenheden, in 1955 nog lof toegezwaard voor het leveren van douches tijdens de militaire wielervedkampioenschappen in Woerden en niet te vergeten de Vierdaagse van Nijmegen. En dan.....wordt het stil.

Ff pauze...

Uit allerlei bronnen, kun je opmaken dat op 15 juli 1965 na opheffing van o.a. 117 Kleding en algemene uitrusting depot compagnie, bij het 102^e Intendancebataljon een nieuwe eenheid wordt opgericht: 113 Algemene uitrusting aanvullingsplaats compagnie (113 Alguitravplcie), waarvan je eigenlijk mag verwachten dat deze eenheid ook over een badpeloton beschikt. Helaas. Douche installaties zijn in die periode alleen nog te vinden bij geneeskundige eenheden en de NBC-ontsmettingscompagnie van de genie. Ook van wassen is geen sprake meer. Een mogelijke verklaring hiervoor ligt in het feit dat de Nederlandse krijgsmacht in die periode een verdediging inricht op Hollandse bodem: de IJssellinie en daar vooral statisch optreedt. Tja dan kun je terugvallen op steun vanuit de Nationale Sector of zelfs civiele badhuizen en wasserijen.

Een korte revival

Medio jaren'70 gaat de NAVO over van statisch naar mobiel verdedigen. De eerste lijn van standhouden moet steeds meer in oostelijke richting worden ingericht. Het in 1971 opgerichte Legerkorps Logistiek Commando (LLC) onderkent daarom weer een behoefte aan mobiele douche installaties. Commandant LLC is van mening dat de douche installaties die dan nog zijn ingedeeld bij de geneeskundige eenheden zouden moeten worden ingedeeld bij op te richten Algemene Bevoorrading en Diensten compagnieën. Elk aanvullingsplaatsbataljon (Avplbat: de opvolger van de intendancebataljons) krijgt vanaf 15 februari 1979 de beschikking over een Algemene Bevoorrading en Diensten compagnie: 113 (paraat, ingedeeld bij paraat 103 Avplbat), 115 (paraat, ingedeeld bij paraat 102 Avplbat), 116 (ingedeeld bij mobilisabel 258 Avplbat) en 117 (ingedeeld bij mobilisabel 501 Avplbat). De parate 113 en 115 Algbevodncie krijgen naast een paraat logistiek peloton, een paraat aanvullingsplaatspeloton, een mobilisabel gravendienstpeloton en een mobilisabel verzamelplaatspeloton ook een, voor 50% paraat, badpeloton. In de archieven van het Bureau Geschiedschrijving is overigens ook nog een document terug te vinden waarin wordt gemeld dat de bevoorradingscompagnien van de legerkorpsverzorgingsbataljons¹ ook de beschikking krijgen over een badgroep.

Wat velen niet weten en zelf pas enkele jaren later aan den lijve ondervinden, is dat de Nederlandse overheid al vanaf begin jaren '80 begint met het innen van het vredesdividend. Op 1 mei 1986 wordt 115 Algbevodncie al weer mobilisabel gesteld. Voor een korte periode wordt 113 Algbevodncie op 100% sterkte gebracht. Het eenheidsnummer 113 dat al sinds begin jaren '50 bestaat en een relatie heeft met baden, overleeft, al is het maar voor enkele jaren.

Hoewel het merendeel van de Koninklijk Landmacht 113 Algbevodncie vooral kent van het daar kunnen lenen van bivakmaterieel, haalt het badpeloton van de eenheid ook regelmatig de militaire pers. In het begin valt vooral de jaarlijkse inzet tijdens de Vierdaagse van Nijmegen op. Militairen van vele nationaliteiten maken na terugkeer van hun dagelijkse etappe op kamp Heumensoord gebruik van de door de mannen van 113 ingerichte en in bedrijf gehouden

¹ Deze eenheid, bestaat uit een bevoorradingscompagnie, een herstelcompagnie en een geneeskundige compagnie die als taak hebben directe logistieke steun te leveren aan alle niet-brigade eenheden.

douches te velde. Tijdens oefeningen treedt de eenheid in bijna alle gevallen samen op met het peloton dat beschikt over een aantal mobiele drinkwaterinstallaties (MDI). Het voor het douchen benodigde water wordt regelmatig als oppervlaktewater (bijv. uit de Waal of de Rijn) ingenomen en door een MDI gezuiverd voordat het uit de douchekoppen kan komen. En dat de eenheid innovatief is ingesteld blijkt uit de bijgaande foto waarop een groepsbubbelbad te zien is.

Een reeks reorganisaties/herijkingen/bezuinigingen

Op 1 november 1995 houdt 113 Algbevodncie op te bestaan. De eenheid wordt omgevormd tot 150 Gemengde Compagnie (150 Gemcie). In deze nieuwe compagnie worden het Klasse I peloton en het Cadipeloton van 112 Gemengde Aanvullingsplaatscompagnie en het MDI-peloton en het Badpeloton van 113 Algbevodncie samengevoegd. In de OTAS van 1 feb 2004 kan men lezen dat het Bad-Wasinstallatiepeloton, bestaande uit 4 groepen dan nog 11 parate functies, 2 onderofficieren en 9 soldaten, 'rijk' is. In oorlogstijd wordt dit aangevuld met 36 militairen.

Niet veel later in oktober 2005 komt ook een einde aan 150 Gemcie. Het project Fysieke Distributie is daarvoor de aanleiding. De pelotons die belast zijn met de bevoorrading van levensmiddelen en cadigoederen gaan over naar wat dan Clustercompagnie wordt genoemd. Deze eenheid krijgt later weer een nieuwe naam, die bij veel oudere lezers bekend voor komt: bevoorradingscompagnie.

Het personeel dat het leveren van douchefaciliteiten als taak heeft wordt samen met het MDI-personeel ingedeeld bij het dienstenpeloton van 240 Dienstencompagnie (240 Dncie), die verder nog bestaat uit een drietal pelotons belast met operationele catering en in oorlogstijd versterkt wordt met een gravendienstpeloton. Kennelijk hebben de ontwerpers van het logo aan het begin van dit artikel, waarin een vale gier een bad neemt, een vooruitziende blik. Aanvankelijk maakt 240 Dncie deel uit van 200 Bevoorradings- en Transportbataljon. In 2015 gaat de compagnie (na de zoveelste herijking: Masterplan ATALANTA) over naar het Bevoorradings- en Transportcommando.

Om bekendheid te krijgen en verslag te kunnen doen van 'heldendaden' maken logistieke eenheden steeds meer en vaker gebruik van social media. En natuurlijk weet ook het dienstenpeloton van 240 Dncie de weg daarnaar toe te vinden. Ben jij na het lezen van deze editie benieuwd naar de douchecapaciteiten van dit peloton, dan verwijst ik jou graag naar Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=Oxthr17MZx8>